

Zavar az Erőben

Úgy látszik ilyesmi nem csak a Csillagok Háborúja sorozatban fordulhatott elő. Az utóbbi időszak politikai történései és a közhangulatot mérő kutatások alapján a „bátor emberek” pártjában is zavar van.

A legfrissebb közvélemény kutatások eredményeit nyilvánosságra hozó cikkek címei szinte mindent elmondanak. *A Szájer-ügy megrendítette a FIDESZ-KDNP támogatottságát* – írja a MEDIÁN Intézet, *500 000 szavazót veszített a kormánypárt szeptember óta* – áll a Závecz Research elemzése élén.

Nem lehet véletlen, hogy a kormánymédia hirtelen elkezdte „elemezni” az ellenzéki pártok munkájának társadalmi megítélését és az ellenzéki összefogásról kialakított álláspontokat. Bár azt még a kormánypárti közvélemény-kutató intézet sem tudja eltagadni, hogy az ellenzéki és a bizonytalan szavazók csoportjában 56%-os támogatottsága van az összefogásnak, csupán az emiatt lemorzsolódók miatt „félti” az ellenzéki pártokat. Nem a kormány politikájának megítéléséről kérdezik az embereket, netán anyagi-pénzügyi helyzetük változásáról, vagy a koronavírus-járvány elleni védekezésről. Miért is? Ha ezekben a kérdésekben az emberek pozitív értékelést adnának, helyeselnék a kormány válságkezelő intézkedéseit, elégedettek lennének a járvány elleni lépésekkel, akkor erről olvashatnánk elemzői értékeléseket reggeltől estig. Zavar van...

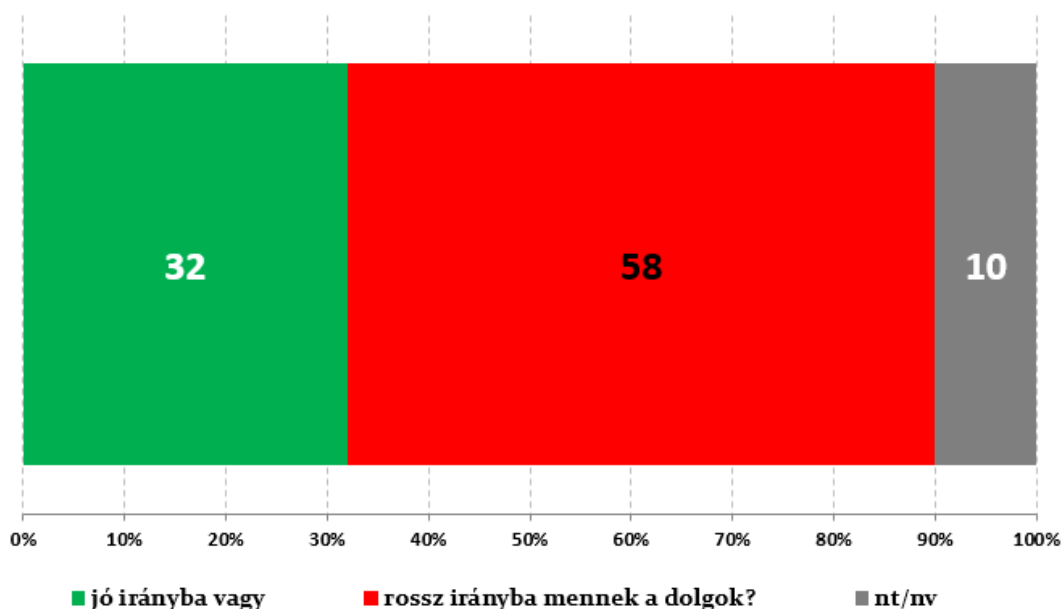
Szinte mindegyik elemző intézet minimum a FIDESZ-KDNP és a hat ellenzéki párt (MSZP, Párbeszéd, DK, JOBBIK, LMP, Momentum) által alkotott demokrata ellenzéki szövetség (Demokraták) azonos támogatottságát mérte már november hónapban. Decemberben ez annyiban változott, hogy tovább folytatódott a kormánypártok bázisának eróziója, és az intézetek a Demokraták 2-4 százalékpontos előnyéről adtak hírt.

Legújabb kutatásunk keretében december 1-je és 8-a között a ZÁVECZ RESEARCH Piac- és Társadalomkutató Intézet 1000 főt kérdezett meg, több kérdésben kikérve a véleményüket az ellenzéki együttműködésről és aktuális kérdésekről. (A *statisztikai hibahatár a teljes mintára vonatkozóan +/- 3,2%.*) Bár a felmérés a Szájer-ügy kirobbanásának napjaiban készült, ebben a mérésben az említett esemény hatásai aligha érzékelhetők. Hasonlóképpen Deutsch Tamás EPP frakcióból való lehetséges eltávolításának, valamint Novák Katalin FIDESZ alelnöknek a nőket botrányosan megsértő video üzenetének fogadtatása se. Az elmúlt évtizedek tapasztalatai azt mutatják, hogy a politikusokat érintő kellemetlen, botrányos ügyek hetek múltán érik el és esetleg befolyásolják a széles közvéleményt.

Decemberben is többségben vannak azok, akik szerint rossz irányba mennek a dolgok az országban (58%).

Ön szerint ma Magyarországon ...?

Összes megkérdezett, (%)

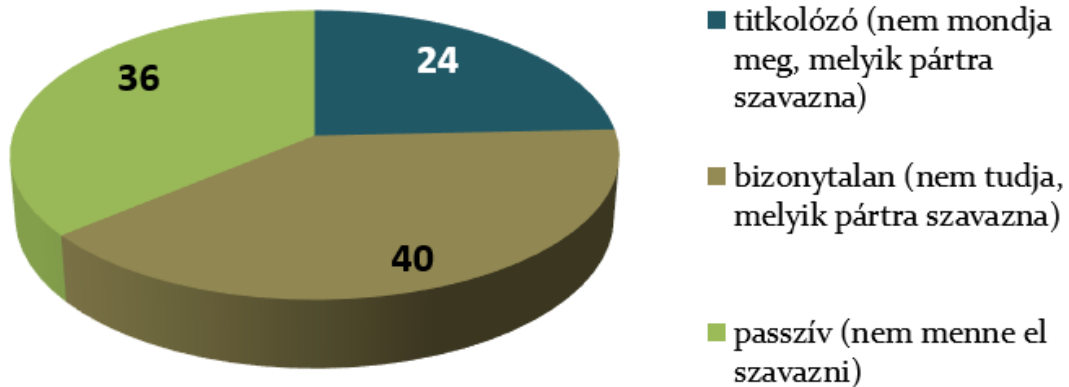

A kutatás szerint, feltehetőleg nem függetlenül a belpolitikai eseményektől, nőtt a választáson való részvételüket biztosra mondók száma, a novemberi 47-ről 52%-ra. Ugyanakkor folytatódott a FIDESZ-KDNP támogattságának csökkenése: ez 2020 augusztusa óta az összes megkérdezett körében 6 %-al, 36-ról 30 %-ra esett. A számok nyelvére lefordítva ez 500 000 szavazó elvesztését jelenti. Különösen jelentős a visszaesés a diplomások és a 30 év alattiak körében. Ugyancsak sokat veszített augusztus óta a párt Budapesten és a megyeszékhelyeken: a fővárosban 34-ről, a megyeszékhelyeken 36-ról csökkent 23 százalékra a szavazótábor mérete. A Demokraták, azaz a hat együttműködő ellenzéki párt összeadott támogattsága 34 százalék. A biztos szavazó pártválasztók körében a FIDESZ-KDNP 45%-on áll, a Demokraták együtt a szavazatok 50%-ára számíthatnak. *(A részmintákon a statisztikai hibahatár természetesen meghaladja a teljes mintára vonatkozó értéket.)*

A teljes mintában a pártot meg nem nevezők aránya 32%. A csoport nagyobb része (58%) elégedetlen a jelenlegi folyamatokkal, vagyis valószínűsíthetően nem szimpatizál a kormánypárttal. Különösen azok körében magas az elégedetlenek aránya (69%) azok körében, akik elvileg rendelkeznek pártpreferenciával, de megtagadták a választ a kérdésre. Vagyis feltételezhető, hogy az ellenzéki pártok támogattsága e csoportban is magasabb a kormánypártokénál.

A pártpreferenciával nem rendelkezők csoportjai

A pártpreferenciával nem rendelkezők aránya összesen a minta 32%-a

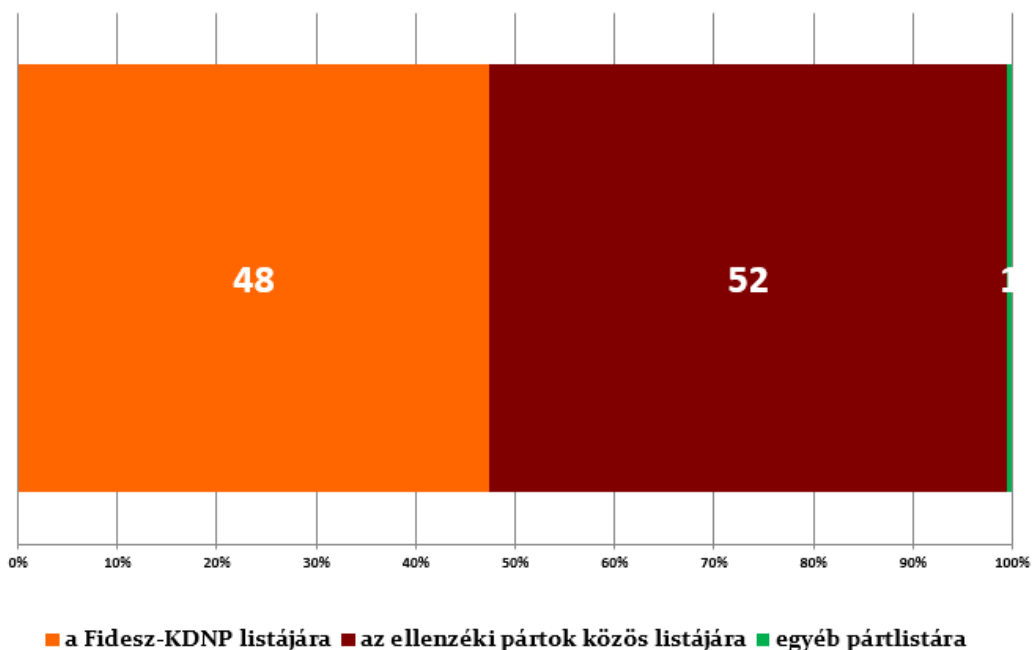
A kutatás szerint, ha a Fidesz-KDNP és a Demokraták listája között lehetne csak választani 2022-ben, akkor mindkét tömb tudna új szavazókat szerezni. A kormánypártok listájának támogatottsága 36 % lenne, tehát a bizonytalanok közül 7 százalékot (körülbelül 550 ezer választót) vonzana.

A hat ellenzéki párt szavazói egyre inkább elfogadják az együttműködést. A korábban relatíve jelentősebb ellenérzéseket tápláló Jobbik szavazók kilenczede is a közös listára szavazna. Az egy ellenzéki listát nem támogató ellenzéki szavazók az összeadott 34 százalékos párttámogatottságot mindössze 1 százalékkal, 33 százalékra csökkentenék. Viszont a bizonytalanoktól és néhány más kisebb párttól 8 százalékot (kb. 650 ezer választót) megmozdítana az ellenzéki egység. A múlt hónapban 37-34 volt a Demokraták, illetve a Fidesz-KDNP listák támogatottsága, decemberben az ily módon számított arány 41-37.

A biztos szavazó pártválasztók körében 48% választotta a kormánypártok listáját és 52% a Demokratákét.

Ha a parlamenti választáson kevesebb pártlistára lehet voksolni, akkor Ön melyikre szavazna?

(Biztos szavazó pártválasztók, %)

Kétségtelen, hogy mindezek a kutatások csak a belföldi párttámogatásokat mérik. Ezért bizonyos számításokat kellett végezni a határon túli szavazatok figyelembevételével. Megjegyzendő, hogy mindazok a könnyítések, amelyeket a kormánytöbbség az elmúlt években ennek feltételei lazításával végrehajtott, feltehetőleg megnövelik az érvényes külhoni szavazatok számát az eddigiekhez képest. Ezért azt számoltuk ki, hogy egy minimális Demokrata mandátumtöbbséghez – 100 mandátum -, milyen listás eredményre van szükség. Figyelembe vettük ezen kívül az ún. elvesző szavazatokat is, amely a FIDESZ-KDNP-n és a Demokratákon kívül minden más jelölőszervezetre leadott szavazatot jelenti.

Egy ellenzéki közös lista / Fidesz-lista eredménye az ellenzék 100 mandátumához*

Ellenzéki mandátum	100	Határon túli szavazatok száma		
		200 000	250 000	300 000
elvesző szavazatok aránya	3%	49,7 / 47,3	49,8 / 47,2	49,9 / 47,1
	5%	48,7 / 46,3	48,8 / 46,2	48,9 / 46,1
	7%	47,7 / 45,4	47,8 / 45,2	47,8 / 45,2

*A „/” előtt az ellenzék szavazataránya, utána pedig a Fidesz szavazataránya, százalékban

Az ellenzéki közös listának tehát 2,3-2,8 százalékponttal kell a FIDESZ-KDNP-nél többet szereznie ahhoz, hogy 100 mandátummal rendelkezzen az parlamentben.

Két oka van annak, hogy az ellenzéknek nem elegendő néhány tized százalékponttal nyerni: egyrészt a FIDESZ-KDNP-nek az aktív külhoni szavazók körében meglévő 95%-os támogatottsága, másrészt a választási rendszer manipulációja, az ún. *gerrymandering*.

A külhoni szavazatok növekvő száma, mint látható, minimálisan befolyásolja a szükséges szavazatarányt: 50 ezer külhoni szavazatonként a legtöbbször 0,1-et lép felfelé az ellenzéki lista szavazataránya, és legtöbbször ugyanennyit lefelé a Fideszé. (Az első mandátum átfordulása bármikor előfordulhat, utána viszont – sok tényező függvényében – legalább 100 ezer újabb külhoni szavazat szükséges a Fidesz következő listás mandátumához. Hasonló a hatása az elvesző szavazatok 2 százalékpontokkal való növelésének, csak nem 0,1, hanem 1 százalékpontokkal csökken ennek hatására a két lista határértéke. A kettő közötti különbség viszont alig csökken, tehát az elvárt győzelem mértékére ez is csak minimális hatással van.

Néhány aktuális kérdésben is véleményt kértünk a kutatásban résztvevőktől. Eszerint az utóbbi hónapban nem változott a felnőtt népesség értékelése háztartásuk anyagi helyzetéről. 6% számolt be javulásról az elmúlt egy év vonatkozásában, 51% arról, hogy nem történt változás és **41% állítja, hogy romlott anyagi helyzete. A következő egy évben a lakosság harmada anyagi helyzetének (további) romlására számít.**

A kormány a járvány második hullámára való felkészülés terén gyenge közepes értékelést kapott a lakosságtól, mind az egészségügyi ellátás biztosítása, mind a gazdasági nehézségek kezelése, mind a társadalmi együttélés, a mindennapi élet területén (2,7-2,9 közötti osztályzatokkal). A lakosság közel 30%-a közepes értékelést adott, vagyis nem igazán elégedett. A legkevésbé a gazdasági nehézségek kezelése terén értékeli kedvezően a kormány tevékenységét (öt fokú skálán 2,7-re). A Fidesz hívei az átlagosnál jobban, de korántsem maradéktalanul elégedettek a kormány válságkezelésével: 3,6-3,8 között osztályzatokat adtak. A kormány felkészültségét elégtelenre vagy kettesre értékelők aránya egy kicsivel magasabb, mint azoké, akik a közepesnél magasabb (4-es vagy 5-ös) osztályzatot adtak.

A megkérdezettek szűk többsége (51%) úgy gondolja, hogy a lakbéréket államilag korlátozni kellene, be kellene vezetni egy lakbérplafont. Kifejezetten ellene a válaszadók harmada érvelt, a többiek nem tudtak dönteni. Az ellenzéki pártok szavazói és a bizonytalanok támogatják elsősorban a lakbérplafont.

A szavazókorú népesség háromnegyede szerint az államnak féláron kellene biztosítania az alapvető közműszolgáltatásokat egy bizonyos fogyasztásig. A felvetés támogatottsága minden szavazói és társadalmi csoportban erős; az átlagosnál valamivel kevésbé népszerű a diplomások és a Budapesten élők körében. Nagy arányban értenek egyet a válaszadók azzal is, hogy a közmunkáért kapott bérnek el kellene érnie a minimálbér összegét: 78% egyetért ezzel, és csak 17% ellenzi.

Szeredi Péter
Szociális Demokráciáért Intézet

